

Boros János

Analitikus filozófia, kontinentális filozófia, pragmatizmus

A több mint egy évtizede tartó kutatási program középpontjában az angolszász analitikus filozófia, a kontinentális filozófia kapcsolata, és a kettő közti közvetítés lehetősége a pragmatizmus segítségével áll. A projekt 2005-ös és az OTKA által is támogatott programja Robert Brandom filozófiája volt. Robert Brandom egy általa inferencializmusnak nevezett racionalista nyelv- és filozófiafelfogást képvisel. Nézeteit sajátos terminológiával fejezi ki, és e terminológiát használva olvas filozófiatörténeti szerzőket.

A kutatási projektben e terminológia feltárása, elsajátítása, működésének vizsgálata állt. A projekt munkájában a pécsi Tudományegyetem Filozófia Doktori Iskola hallgatói is részt vettek. Brandom és a másodlagos irodalom tanulmányozása mellett megvizsgáltuk filozófiatörténeti értelmezéseit is. A munka során két konferenciát tartottunk, magyar nyelvűt és egy angol nyelvű nemzetközit. Ez utóbbit Európa 8 országából és az Egyesült Államokból vettek részt kutatók.

A kutatások két fő eredménye egy szisztematikus (1) és egy történeti (2) tézisben fogalmazható meg.

1. Robert Brandom racionális expresszivistá inferencializmusa a megértés szemantikai „felülről lefelé” elméletével nem ad számot arról, hogy nyelvünk miként szól a világról. A nyelvi és tudományos gyakorlatok számára történetiek, és nem „naturalisták”: a világ, a nyelvbe való „tapasztalati bevétele”, rendszerének csak a szélén jelenik meg. Brandom inferencializmusa nem jut el a világig, nem képes számot adni arról, hogy miként „szól” nyelvünk a világról. (A mellékletben szereplő tanulmányok zöme ezzel a témával foglalkozik.)

2. Robert Brandom a filozófiatörténet szerzőit (Descartes, Spinoza, Leibniz, Kant, Hegel, Frege, Heidegger, Sellars) inferencialista szemantikájának terminológiájával elemzi. A terminológia azonban általában nem illeszthető „maradék nélkül” a vizsgált szerzők műveikhez. Ezzel sajátos értelmezések adódnak, melyek egyrészt Brandom kortársáivá teszik az adott gondolkodókat, másrészt azonban a szerzők avatott értelmezői körében heves ellenállást váltanak ki. (A mellékletben szereplő tanulmányok közül Boros János és Danielle Machbeth kritizálja Brandom Kant- illetve Frege-interpretációját.)

Robert Brandom filozófiájának terminológiája és az indokok artikulációja

Robert Brandom *Articulating Reasons*¹ című művében filozófiájának terminológiáját és motívumait foglalja össze. E filozófia a fogalmak filozófiája. Brandom alapvető tétele, hogy a filozófia fő feladata a gondolkodás, a megértés vizsgálata. Ez pedig a gondolkodás alapelemeinek, a fogalmaknak az elemzésén keresztül vezethető. Mivel pedig a fogalmak inferenciális (levezetési) rendszerben vannak, ezért filozófiáját „inferencializmusnak” nevezi.

A nyelvi kijelentések jelentései, az intencionális állapotok tartalmi inferenciális hálóban kapcsolódnak össze, ezért a gondolkodásban a referenciával szemben az inferenciának kell

¹Robert Brandom, *Articulating Reasons*, Cambridge, Harvard University Press, 2000.

alapvető szerepet tulajdonítani. Brandom azt keresi, hogy mi választja el a fogalomhasználókat a fogalmakat nem használóktól, miközben visszautasítja a fogalmi platonizmust, és pragmatizmus mellett száll síkra. A pragmatikus magyarázati elv szerint a „valamit kimondani, gondolni, hinni” a „valamit csinálni [*doing*]” fogalmával közelíthető meg. A nyelv az intencionalitás helye. Davidson szerint a nyelv és a gondolkodás nem magyarázható meg teljesen a másikkal, nincs teljes szétválasztási lehetőség, nála a kettő összekapcsolódik. Ezzel szemben Brandom a fogalmi használatot nyelvi ügynek [*linguistic affair*] tartja. A nyelvi aktivitás ennek megfelelően inkább kifejezés, mint reprezentáció, innen ered filozófiájának „expresszivista” címkéje. Tekintettel arra, hogy a fogalmi összefüggésnek ad prioritást, szemantikus magyarázatai fölülről lefelé [*Top-down*] irányúak. Racionalista expresszvizmusa a kifejezéseket inferenciális szerepükben vizsgálja és értelmezi. A nyelvi gyakorlatok pragmatikus elemzése az indokok adásának és kérésének feltárása, a nyelv indokok termelése és fogyasztása. Az értelmességnek [*sapience*] prioritása van szemben a pusztá érzékiséggel [*sentience*]. Felfogása *holisztikus*, mert egyetlen fogalom megértése sok más fogalom megértését is feltételezi. A szemantika szerepe nem episztemológiai, hanem expresszív. Brandom saját tervezetét hegeliánusnak nevezi, amennyiben az a tudat racionalista, expresszivista kidolgozása, mely elvezet az öntudat elméletéhez, és a megértés [*understanding*] eredeti feltárásához.

Alapvető kérdés, hogy egy expresszivista-inferenciális rendszer miként jeleníti meg az „ottlévő” világot vagy a világ tárgyait. Kézenfekvő, hogy a szinguláris terminusok jelenjenek meg, mint amelyek egyszerre a nyelv részei és valamilyen módon kapcsolódnak a tárgyakhoz. Brandom meghatározásában „a szinguláris terminusok olyan nyelvi kifejezések, amelyek partikuláris tárgyakra referálnak, azokat denotálják vagy jelölik.”² Az első kérdés, ami fölvetődik, hogy vajon a partikuláris tárgy fogalma érthetővé tehető-e a szinguláris terminusokra való hivatkozás nélkül. Quine-ra hivatkozva Brandom azt állítja, hogy a szinguláris terminusok olyan kifejezések, amelyek egyetlen tárgyra referálnak. Brandom kísérletet tesz, hogy a szinguláris terminus fogalmát úgy magyarázza, hogy nem hivatkozik annak referenciális vagy reprezentacionális „tartalmára”. Kant nyomán hangsúlyozza, hogy a nyelv alapvető egysége a mondat [*sentence*], melyeket beszédaktusokban jelenítünk meg. Ezzel szemben problematikus marad a mondat alatti [*subsential*] kifejezések értelmezése, miközben nyilvánvaló, hogy minden beszélő közösség használ ilyeneket. A mondat-szerű kifejezésektől szubsztitúció segítségével juthatunk el a mondat alatti kifejezésekhez [*subsential expressions*]. A „szinguláris terminusok” Brandom szerint *szintaktikai* értelemben olyanok, hogy valamit helyettesíthetnek, valami helyére kerülhetnek a mondatban. Szemantikai értelemben pedig *szimmetrikus* szubsztitúciós-inferenciális jelentőséggel bírnak. Ezzel szemben az állítmányoknak szintaktikus szubsztitúciós-strukturális szerepük van, míg szemantikai értelemben megjelenésük *aszimmetrikus* szubsztitúciós-inferenciális jelentőségű. Vizsgálatai végén Brandom kijelenti, hogy a „mi a szinguláris terminus” kérdését úgy tudja megválaszolni, hogy nem kellett a tárgyak fogalmára hivatkoznia. Mint kutatásaink kimutatták, inferencialista szemantikája nem teszi lehetővé a „tárgyakhoz” való eljutást, így az nem is tekinthető „ismeretelméletnek”, és jogosnak tekinthető McDowell kritikája, aki szerint Brandom fogalmai nem érintkeznek a világgal, azok mintegy az „ürességben való surlódásmentes forgásra” vannak ítélve [*frictionless spin in the void*]. McDowell viszont kritizálható Brandom felől, mivel McDowell ugyan azt állítja, hogy fogalmai „leérnek” a világba, valójában ezzel bizonyíthatóan az idealizmus csapdájába esik. A világ maga McDowellnél nem csak kauzális, de racionális struktúrával rendelkezik. Olyan állítás, melyet nem csak Brandom, de például Davidson is visszautasít.

² R. Brandom, id. mű, 123. „Singular terms are linguistic expressions that refer to, denote, or designate particular objects.”

*

A kutatás egy több mint tíz éve tartó kutatási munka része. Brandom különösen is alkalmas az analitikus, a kontinentális és a pragmatikus hagyomány összefüggéseinek tanulmányozására, tekintettel arra, hogy ő maga mindhárom hagyományból származó szövegekkel dolgozik, és valamennyihez jelentős a hozzájárulása. A kutatások során – és ez a mellékletekből is látszik – nyilvánvalóvá vált e három tradíció közti közvetítés és átjárhatóság nehézsége, és világossá váltak az ilyen erőfeszítések határai.

A kutatási programban fontos szerepet játszik a fiatal nemzedékkel való együttműködés, a pécsi doktori iskola hallgatóinak bekapcsolása a nemzetközi vérkeringésbe. Az egy éves kutatómunka eredményeként két PhD hallgató tölthet egy-egy szemesztert Pittsburgh-ben, Robert Brandom intézetében. Egyik pécsi PhD-hallgató (Szolcsányi Tibor) jelenleg (2006. február) is Robert Brandomnál dolgozik a Pittsburgh-i Egyetemen.

A kutatás konkrét eredményei, ahogy a pályázat beadásakor ígértem, könyvek, nemzetközi konferencia és kutató szemináriumok voltak.

A nemzetközi kutatócsoport, mellyel évek óta együtt dolgozom, 2006. májusában éppen ezen OTKA-pályázat segítségével konferenciát rendezett Pécsen, melyben Brandom filozófiájának különféle aspektusait vizsgáltuk.

Mellékelem a rendezett nemzetközi konferencia programját.

Az éves kutató munkából három könyv készül

Robert Brandom, *Indokok tagolása (Articulating Reasons)* fordítása. A lektorálás előtt álló szöveg mellékelve.

Boros János (szerk.), *Tagolt indokok*, magyar nyelvű írások Boros János és a Pécsi Doktori Iskola hallgatói írásaival. Elkészült fejezetek mellékelve.

Boros János (ed.), *Robert Brandom's Inferentialism*, angol nyelvű kötet a Pécsen rendezett konferencia anyagával (szövegek mellékelve).

Mellékletek:

Nemzetközi konferencia-program

Boros János előadása a nemzetközi Brandom-konferencián (angolul)

Mellékletben nem szerepel, de a Bizottság esetleges kérésére küldeni tudom:

Brandom, *Articulating Reasons* magyar nyersfordítása – véglegesítés és publikáció előkészületben

Brandom nemzetközi konferencia anyaga, könyv előkészületben

Brandomról szóló kötet magyarul elkészült anyagai

(Tekintettel arra, hogy a projekt egy éves futamidejű volt, a publikáció még nem történhetett meg.)

Pécs, 2006. február 27.

Boros János sk.

University Pécs Philosophy Department
Pécsi Tudományegyetem Filozófia Tanszékek

Hungarian Academy of Sciences, Department of Philosophy
Magyar Tudományos Akadémia, Filozófiai Kutatóintézet

Robert Brandom

– Articulating Reasons –

International Philosophy Conference
Nemzetközi filozófiai konferencia

The Conference is focusing on the following books of Robert Brandom
A konferencia Robert Brandom következő könyveinek diszkussziója:

Articulating Reasons. An Introduction to Inferentialism
Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 2000.

Tales of the Mighty Dead. Historical Essays in the Metaphysics of Intentionality
Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 2002.

Pécs (Hungary)
25-26. April 2005

Organization
János Boros, borosjanos@axelero.hu
Zsolt Garai, garai.zsolt@chello.hu

A konferencia támogatói/Supporter of the Conference:
OTKA T 049520, Pécsi Tudományegyetem, University Pittsburgh (USA)

Monday, April 25

Morning Session 8.50-11.50 – Chair: János Boros

8.50-9.00 Opening – **János Boros**

9.00-9.20 **Aude Bandini (Paris)**, Semantics and Pragmatics: from Sellars to Brandom

9.20-9.40 **Christian Barth (München)**, Sellars and Brandom on Thoughts

9.40-10.00 Discussion – 10.00-10.20 Break

10.20-10.50 **Danielle Macbeth (Haverford College, USA)**, Inferentialism and Holistic Role Abstraction in the Telling of Tales

10.50-11.10 **László Kocsis (Pécs)**, Inference, Meaning and Conservative Extension

11.10-11.30 **Matjaz Potrc (Ljubljana)**, Inferential Principles

11.30-11.50 Discussion

11.50-14.00 Lunch Break

Afternoon Session 14.00-16.10 – Chair: Danielle Macbeth

14.00-14.20 **Dóra Rippl (Pécs)**, Some notes on Brandom's Socratism

14.20-14.40 **Zsófia Zvolenszky (Budapest – New York)**, Deontic Discourse – Lessons from Inferentialism

14.40-15.00 Discussion – 15.00-15.10 Break

15.10-15.30 **Matteo Negro (Catania)**, Inferentialism and Epistemic Normativity

15.30-15.50 **Ferenc András (Pécs)**, Objective, intersubjective and „between”

15.50-16.10 Discussion – 16.10-17.30 Break

Evening Lecture and Response 17.30-18.50 – Chair: Tadeusz Szubka

17.30-18.30 **Robert Brandom**, Kantian Lessons about Mind, Meaning, and Rationality

18.30-18.50 **János Boros**, Kantianism and Inferentialism: Comments on Brandom

19.00 Take off for Dinner in Pavlik Cellar, Pécs, Varjú dűlő 1.

Tuesday, April 26

Morning Session 9.00-11.50 – Chair: Christian Barth

9.00-9.20 **Sami Philström (Finland)**, Brandom on Pragmatism

9.20-9.40 **Tomek Zarebski (Lodz)**, Logic from the expressivist point of view

9.40-10.00 Discussion – 10.00-10.20 Break

10.20-10.40 **Tadeusz Szubka (Szczecin)**, Brandom and Analytic Philosophy

10.40-11.00 **Zsolt Garai (Pécs)**, Materiality of Reasoning

11.00-11.20 **Benjamin Sylvand (Paris)**, Representation and Inferentialism

11.20-11.50 Discussion

11.50-14.00 Lunch Break

Afternoon Session 14.00-17.10 – Chair: Sami Philström

14.00-14.20 **Tibor Szolcsányi (Pécs)**, An inferential reconstruction
of the reliable differential responsiveness

14.20-14.40 **Krisztián Pete (Pécs)**, The inferential role of singular terms

14.40-15.00 **István Danka (Budapest – Pécs)**, Singular Terms, Particular Objects,
Universal Problems

15.00-15.20 Discussion – 15.20-15.40 Break

15.40-16.00 **György Pápay (Budapest – Pécs)**, Competing Final Concepts:
Perceptual Experience versus Social Practices

16.00-16.20 **Dezső Bánki (Budapest)**, Exercising Reliable Dispositions in Action

16.20-16.50 **Gyula Mezősi (Pécs)**, Ethics or Action Theory

16.50-17.10 Discussion, Concluding Remarks

18.00 Take off for Villány

János Boros
University Pécs

Kantianism and Inferentialism: Comments on Brandom

„Though the thought sometimes tempts me, I will not in fact claim that Kant tells us nearly everything we need to know about minds, concepts, and their use and contents ... I think it does deserve to be thought of as the most important distinctively *philosophical* contribution to the multidisciplinary study of mind, meaning, and rationality.”³ Brandom holds Kant fundamentally important in our philosophical understanding of mind, meaning and rationality, and I agree with him. I was surprised, when I realized, that in his last book, *Tales of the Mighty Dead*⁴, there is no chapter about Kant. These are historical essays „in the Metaphysics of Intentionality”, and since the good part of the contemporary philosophical world is waiting for Brandom’s book about Hegel, I supposed that in his preparatory studies there will be a chapter about Kant. There is not, but there are many quotation and references in opposite to his earlier *Making it Explicit*⁵, where there was not too much reference on Kant.

The understanding and interpretation of Kant in the English philosophy is generally influenced by Peter Strawson. Brandom’s Kant-interpretation is further influenced by Sellars, who attacked the concept of the „Myth of the Given” with more or less Kantian arguments. I am convinced that Brandom is one who came very close to Kant’s thought. There are different methodological possibilities to deal with Kant, as with any other great figures of the past. Roughly we can try to understand the given author himself or we can use him or her to our own purposes. The first one is a historical the other one is a contemporary (sometimes called „systematic”) interest. In both cases we cannot ignore the historical development, the shift of the meaning of our concepts and other intellectual and scientific changes. Historical understanding is a reconstruction of a thought of the past, in our own terms. It cannot fit with the original, because no one could tell us what is the original meaning of a historical work. The authors themselves (Plato, Kant, Hegel or any other giant of the intellectual history of Mankind) after having written their works, are only interpreters of their own thoughts, but not the only ones and the only authorities over their work. Rorty says that we understand past philosophers, Plato, Aristotle and others even better then they understood themselves. Contemporary use of historical thoughts have a greater freedom, they can use some elements or constituents, without using other parts. One can accept the analytic part of the First Critique of Kant and rejecting lot of argumentations of the dialectic, or similarly accept the first part of the second critique and reject the postulates.

Brandom says that one of the main criteria, of epistemology or semantics, of philosophy and interpretation, is inferential correctness. Our propositions should be premises or conclusions of correct inferences. If they are not, we cannot give sense to them. The question remains however, what makes an inference correct, what can we infer and what not from given

³ R. Brandom, Kantian Lessons about Mind, Meaning, and Rationality, Manuscript 27. (The page number of the Manuscript is in my print.)

⁴ R. Brandom, *Tales of the Mighty Dead. Historical Essays in the Metaphysics of Intentionality*, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 2002.

⁵ R. Brandom, *Making It Explicit. Reasoning, Representing, and Discursive Commitment*, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1994.

premises – and this is not always and not necessarily a philosophical, a logical or a transcendental question.

Brandom's Kant interpretation is original in the sense that he uses concepts which are not common in Kant scholarship. It takes a place between the interpretation of an author and using him for our own purposes. In the following I will analyze briefly some of the suppositions, premises of Brandom in his inferential picture of Kant.

Epistemology and Semantics

Brandom says that Kant turned modern Cartesian epistemology into semantics. I will argue that whereas Brandom is right that it is possible to interpret Kant's *Transzendentalphilosophie* as a semantic theory, Brandom's argumentation and use of concepts remains on an epistemological level. In a sense Brandom speaks about a semantic turn of Kant, but he seems to continue to apply some fundamental concepts in an epistemological way. If I am right, what he is *doing* in his interpretation, is not what he is *saying*.

Descartes asked, what makes true our representations or ideas. This is an epistemological question, the question of the relationship of the knowledge and the known. How a thinking subject can be sure that his representations mediate to the knower not only appearances but the world as it really is. Descartes could not answer this question with his own resources, since the thinking subject in his picture has no possibility to get outside itself, and test independently the relationship of the representation and the represented. It has only representations and finally only a God can secure their truthfulness.

Kant goes one level deeper, and this is for Brandom the area of semantics. This is a peculiar name, we cannot find this word even in the newest Kant-interpretations, such as that of the German Akademie Verlag.⁶ Semantics is for Brandom here not a linguistic theory of meaning, but the genesis of meaning. Kant does not ask, what is the relationship of the epistemological subject and object. The basis of his theory is the supposition that to analyze the relationship between the knower and the known, first we have to analyze the epistemic or cognitive structure of the mind, without which there cannot be knowledge at all. Books and tables do not have knowledge, they do not have those structures which make possible that knowledge develops. In Brandom's formulation they are not concept user entities, whereas we are. Human beings are such creatures that they are capable to have knowledge about the world. Kant investigates this capability before all knowledge. As Brandom says, Kant's semantic turn means "shifting the center of attention from truth and justification to the nature of representation itself".⁷ The nature of representation however cannot be represented, it can be thought in a special way: this is the transcendental investigation as Kant names it.

My point is that Brandom does not stay on the transcendental level or does not remain in the semantics when he interprets Kant. He says, "Kant wants to know what it is for mental states to be ... as *representings* of represented objects."⁸ Brandom reinforces this, saying: "Kant's most basic transcendental question ... concern ... the conditions of the intelligibility of representational *objectivity*: of states or episodes that answer for their correctness to how it is

⁶ G. Mohr, M. Willaschek, *Immanuel Kant, Kritik der reinen Vernunft*. Klassiker Auslegen, Berlin, Akademie Verlag, 1998.

⁷ R. Brandom, Manuscript, 2.

⁸ Ibid.

with the objects they represent”⁹. However, for Kant, there are no objects represented, no representings of represented objects, there are only representings or representations. The representation, *Vorstellung*, *itself* is the object, *Gegenstand* for the mind: “Nun kann man zwar alles, und sogar jede Vorstellung, sofern man sich ihrer bewußt ist, Objekt nennen (...) wir haben es doch nur mit unseren Vorstellungen zu tun; wie Dinge an sich selbst (ohne Rücksicht auf Vorstellungen, dadurch sie uns affizieren), sein mögen, ist gänzlich ausser unserer Erkenntnisphäre.”¹⁰ If Kant would think of represented objects or of representing of represented objects, he would remain on the level of epistemology, as Brandom. A semanticist interpretation should stay on the level of semantics: on the level of representations or representings. There are simply no other objects for Kant as the representations or representings.

Commitment and endorsement

Brandom says similarly about object representation, “understanding of intentional directedness of judgments – the fact that they are *about* something – is normative. What the judgment is about is the object that determines the *correctness* of the commitment one has undertaken by endorsing it.”¹¹ To have judgments is for Kant normative. Judgments have structure, the origin of the structure is hidden for Kant and Kantians (not for Hegel and Hegelians). That judgments are normative means, that we cannot otherwise, they force us to think so and so. They give the formal norms for us, how to think. Thinking itself is normative: I can not not think and I can not not think so as the rules or norms of my thinking make it possible or make it necessary for me. The name of this kind of normativity by Kant is spontaneity: *nolens volens* I think.

The intentional directedness of judgments is normative also. The origin of directedness is hidden for us. Intentionality (not a Kantian term) for Kant does not mean, that judgments are about something. Judgments are in their directedness open *toward* something – transcendental logic is opening logic, toward the world –, but we can never say that they are about that, toward what they are open. There is no *aboutness* in Kantian critical thought in the sense, that it would be possible to know about something, which is outside the mind. Kantian aboutness is cooperation between mind and world, and this aboutness contains partly the mind and partly the world or it is constructed partly by the mind and partly by the world. Intentional directedness of judgments are not about something, but they are constructed, created by somethings: by the mind as a transcendently analyzed entity and by the world as transcendently being there. Not only we cannot give sense to aboutness, but we cannot give sense to *towardness*. To say that we know, toward *what* judgments are intentionally directed, we should know something about that *towarded* thing and we come to a circle. Towardness presupposes aboutness in speaking. We cannot say, judgments are intentionally directed toward something, without saying anything *about* that something. But we cannot say anything *about* something before our judgments were intentionally directed toward “it”. To come out of this circle we would require a viewpoint beyond ours – God’s viewpoint, for example.

Certainly the judgment filled with “content”, originated from sensibility or receptivity, is about the object, constructed in space and time by the mind and the world. However, this

⁹ R. Brandom, Manuscript 3.

¹⁰ Kant, *Kritik der reinen Vernunft*, B234-235.

¹¹ R. Brandom, Manuscript 10-11.

object does not determine any “*correctness* of the commitment one has undertaken by endorsing it”. Since we do not know what we are responsible to, we cannot have any commitment whose origin is the object. An endorsed commitment to the norms of transcendental analysis (to semantics in Brandomian terms) constructs the object and not the object determines the correctness of all that. In Kant’s semantics there are no objects which could determine any correctness of a commitment, because objects are themselves the commitments as activities of the mind.

Brandom continues, “[r]epresenting something, talking *about* or thinking *of* it, is acknowledging its semantic *authority* over the correctness of the commitments one is making in judging.”¹² This phrase can be analyzed parallelly to the above one, put it somehow in other form. Epistemologists can speak this way, but not Kantian semanticists. Kantians cannot represent *something*, they cannot talk *about* it. Kantian pragmatists represent only objects, which are results of a cooperation of a transcendental something and of the transcendently analyzed mind. “Thing” is an empty notion, and it cannot be made intelligible, how things could have semantic *authority* over commitments one is making in judging. It is not easy to understand, how a non concept user thing can have authority. If we concept users give to certain things authority, we should show, how this authority, a kind of power, practice its force. But we cannot do that – again God’s viewpoint is needed. Semantic authority could have only the transcendental subject and the transcendental thing, but neither of them looking over or looking through the whole situation, so they can not have authority in the sense of conscious responsibility taking. Hence all that cannot lead to any commitment and endorsement. The knower, or the concept user, who commits himself or endorses some commitments, never knows which part of his knowledge comes from the transcendental structure of the mind and which comes from the thing. He can commit only to his own normative cognitive structures and he can endorse only the functioning of that.

That is why it is not possible to make a difference in a Kantian picture between, as Brandom uses these words, entertaining and endorsing concepts. He says, “for any conceptual contents of the sort that represent things as being one way or another to be *entertained*, some others must be *endorsed*.”¹³ I hope that I have shown, in a semantic picture there is no representation of things, only representings, and there cannot be a difference between entertaining and endorsing conceptual contents or concepts. There cannot be any more endorsing as a successful and continuous entertaining of all our concepts. Endorsing is in a Kantian picture only the derivative of a successful and continuous entertaining of our concepts.

Responsibility and Normativity

For Brandom, compared with other entities, sapient creatures are differently responsible to things. The difference is in judging and acting, which are connected in inferences, that means, they can be premises or conclusions of them. Responsibility, judging, acting, are for him normative notions.

Brandom proposes to understand Kant, as someone who characterizes normatively the mental: “they are things knowers and agents are in a distinctive way *responsible* for. Judging and acting involve *commitments*. They are *endorsement*, exercises of *authority*. Responsibility, commitment, endorsement, authority – these are *normative* notions. ... Kant’s most basic idea

¹² R. Brandom, Manuscript 11.

¹³ R. Brandom, Manuscript 4.

is that minded creatures are to be distinguished ... by a normative *deontological* ... [distinction]. This is his *normative characterization* of the mental.”¹⁴

An epistemological theory can presuppose responsibility to things, however not a semantic one. In a semantic theory as we discussed it, there are no things, there are objects, which are constructed – being responsible for things is not understandable. Contrary to Brandom, it is not Kant’s “thought that judging is taking responsibility, committing oneself”¹⁵, since judging is a spontaneous and formal functioning of the mind without responding or committing.

In the critiques, “responsibility” (*Verantwortung*) does not belong to Kant’s terminology. In the second critique it is possible to interpret responsibility as practical rationality. We can also say that Kant’s philosophy is a kind of rational “response” to the “world”. The concept of “responsibility” applied for Kant is defensible in the sense if response is the “making explicit” of the structures of the transcendental subject, of mind, *Gemüt*. This is a responsibility without *anything* being responsible for.

Judging cannot involve for Kant commitments because the forms of judgments are not to our disposition – whereas commitments are to our disposition: I can commit myself to something or not. Of course we are responsible for the content of our judging, but not in a semantic or “transcendental” sense. Similar is true of acting but in an other way, since acting in a practical philosophical sense is derivative from judgments. Endorsement, exercises of authority are perhaps epistemological activities but not transcendental ones. Responsibility, commitment, endorsement are normative notions, but they are all semantically constructed or made explicit and they can be normative only in an epistemological sense.

The transcendental subject is not responsible to anything else as the *Ding an sich*, that means to something which is not yet known and will never be known. Consequently we cannot say *to what* it is responsible. We cannot make here sense to “responsibility”, because by a response we have to have a response-giver and an object, a *Gegen-stand* who is receiving the response or to what is responded. The transcendental subject is not responsible and not committed even to its own structure. It does not endorse it as it does not endorse anything or any object.

The mental is normative as the rules of language or the rules of logic are normative. It has its laws to which it obeys and without which it cannot function. As the language, the mental is also identical with its rule governed functioning. In this sense of norm even the nature can be characterized as normative. Brandom has this in sense, when he asks, “how to understand their [concepts, thoughts, ideas] grip on us: the conditions of the intelligibility of our being bound by conceptual norms.”¹⁶ Concepts, thoughts, ideas grip on us, and in an other way, natural laws grip on us. Whereas natural laws can be known only empirically, Kant has in mind that conceptual norms are preconditions of all knowledge, of the knowledge of nature and of thinking the thinking subject or of semantics.

If this argumentation is correct, then it is not any more evident what Brandom means with this above quoted sentence: „Kant’s most basic idea is that minded creatures are to be distinguished from un-minded ones not by a matter-of-fact ontological distinction (the presence of mind-stuff), but by a normative *deontological* one. This is his *normative*

¹⁴ R. Brandom, Manuscript 8.

¹⁵ R. Brandom, Manuscript, 11-12.

¹⁶ R. Brandom, Manuscript, 9.

characterization of the mental.”¹⁷ Not only that nature and mental should not be distinguished by a matter-of-fact ontological distinction, but they should not be distinguished in a normative sense. Nature follows the laws of nature, which have its norms, or even, nature *is* its laws, and nature serves as type of the practical-moral law of the mental.¹⁸ Nature is as normative as the mental: the difference between the two is the way we know and think about them. Both, the realm of natural law and the space of reason follow rules.

Autonomy and Freedom

When Brandom turns to autonomy and freedom, he turns to be more Kantian and he seems to agree with my criticism when he says that “we are genuinely normatively constrained only by rules we constrain *ourselves* by”, and “we are only bound by the results of exercises of our freedom” further “Only we ourselves can normatively bind ourselves.”¹⁹ It seems that with these remarks at the end of his lecture, Brandom comes closer to a Kant as I understand him. I think, if I am right, he should begin with these phrases his writings about Kant and then have them continuously in mind. It remains to discuss whether this kind of freedom and my interpretation fit together. This is the question what I ask from you, Bob and from you dear guests.

¹⁷ R. Brandom, Manuscript 8.

¹⁸ Compare the chapter „Von der Typik der reinen praktischen Uretilskraft” in Kant, *Kritik der praktischen Vernunft*, 119-126. (Seitenzahlen: Originalausgabe)

¹⁹ R. Brandom, Manuscript 15.-16.